

בשבתו כבית משפט גבוה לצדק

העותרים : ג'מיל רשאד סנדוקה ואח'
ע"י ב"כ עוה"ד אן סוצ'יו ו/או דן יקיר ואח'
מהאגודה לזכויות האזרח בישראל
רח' נחלת בנימין 75, תל-אביב 6515417
טל' 03-5608185, פקס : 03-5608165

נגד

המשיבים : 1. הרשות הממשלתית למים ולביוב
2. שר התשתיות הלאומיות, האנרגיה והמים
ע"י מחלקת הבג"צים, פרקליטות המדינה, משרד המשפטים, ירושלים.
טל' 02-6466686 פקס 02-6467011
3. חברת הגיחון בע"מ
ע"י ב"כ עו"ד אביב ברנט, משרד קרמר שפירא
טלפון : 02-6234258 פקס : 02-6255493
4. עיריית ירושלים
ע"י ב"כ עו"ד דן בן טל ואח'
מאגף היועץ המשפטי, עיריית ירושלים
טל' : 02-6297586 פקס : 02-6296377

תגובת העותרים להודעות המעדכנות מטעם המשיבים

בהתאם להחלטת בית המשפט הנכבד מיום 10.11.15, מתכבדים העותרים להגיש את תגובתם להודעות המעדכנות מטעם המשיבים 1 ו-2 והמשיבה 4 מיום 2.2.16 ומטעם המשיבה 3 מיום 7.2.16 :

1. עתירה זו הוגשה לפני **כשנתיים** עקב מצוקת מים קשה ממנה טובלים כ- 80,000 תושבים המתגוררים בשכונות הירושלמיות שמעבר לחומת ההפרדה (ראס ח'מיס, ראס שחאדה, שכונת השלום ומחנה הפליטים שועפאט. להלן: "השכונות"). בשנתיים שחלפו מאז הוגשה העתירה, **לא ארעה התקדמות בשטח**, וזאת חרף הפגיעה הקשה והמתמשכת בזכויות היסוד של התושבים ולמרות שהמשיבים מסכימים כולם, כי מצוקת המים נובעת מכך שתשתית המים הקיימת בשכונות לקויה ואינה מתאימה לסיפוק צרכי המים של התושבים. המשיבים מסכימים גם, כי התשתית הקיימת מספיקה לכל היותר לאוכלוסיה שגודלה כ-20% מהאוכלוסיה הקיימת בשכונות כיום (כ- 15,000 נפש בלבד).

2. למרות דחיפות העניין, המשיבים ממשיכים לגרור רגליים והודעותיהם הנוכחיות, כמו גם ההודעות הקודמות שהגישו לבית המשפט, אינן כוללות כל התחיבות או לוח זמנים לביצוע השדרוג החלקי של קווי המים או דיווח על התקדמות כלשהי בשטח. נזכיר, כי כבר לפני שנה, בהחלטת בית המשפט הנכבד מיום 19.1.15 נקבע, כי על המשיבים **להתחיל באופן מיידי** בשדרוג ארבעת הקווים הראשיים, אותו פתרון חלקי ובלתי מספק אשר גובש על ידי המשיבים כפתרון ראשוני לבעיה: "כנראה אין דרך לפתרון עניין המים באבחה אחת, ומה שניתן לעשות הוא, מחד גיסא, **תחילה ללא שיהוי הפעלת הפתרון המוצע לעת הזאת על-ידי**

המדינה, קרי שדרוג קוים ראשיים; ומאידך גיסא הסדר תשלום על-ידי התושבים, ולו ברף הנמוך שמציבה המדינה, ואף זאת בהקדם. " בית המשפט אף הדגיש כי "אנו יוצאים מהנחה כי ניתן להתחיל בעבודות היסוד בהקשר זה מיידית." (ההדגשות הוספו).

3. אין בפי המשיבים כל הסבר מניח את הדעת לעיכוב הארוך כל כך בביצוע שדרוג ארבעת הקווים הראשיים. המשיבים 1 ו-2 והמשיבה 3 ממשיכים להעביר את האחריות למימוש הפתרון מאחד לשני. כך, המשיבים 1 ו-2 מודיעים לבית המשפט כי הנחו את חברת הגיחון כבר ביום 10.9.15 לפעול בדחיפות להנחת הקו הראשון (סעיף 8 להודעה), ואילו המשיבה 3, היא חברת הגיחון, מחזירה את האחריות לפתחם של המשיבים 1 ו-2: "כל עוד לא יובטחו התנאים המאפשרים את מתן השירותים, לא ניתן לראות בה [בחברת הגיחון] האחראית, ולבטח שלא האחראית הבלעדית, על אספקת שירותי המים והביוב בשכונות האמורות." (סעיף ג' להודעה).

4. מתשובתה של המשיבה 3 נראה, כי עוד ארוכה הדרך עד להסרת החסמים שיאפשרו את תחילת העובדות בשטח, ונראה כי בתקופה הארוכה שבית המשפט הנכבד הקצה למשיבים לקדם את הפתרון החלקי שהוצע על ידם, לא חלה כמעט כל התקדמות בהסרת המכשולים הרבים העומדים בפני ביצוע השדרוג: "המשיבה תבהיר כי תנאי לביצוע העבודות בשכונות נשוא העתירה הוא קבלת כל האישורים הנדרשים ומראש מידי המשיבים 1 ו-2 (אישורים תכנוניים ומד') והסדרת תנאים ביטחוניים וביטחוניים שיאפשרו את ביצוען" (סעיף ג' להודעה).

5. יוזכר, כי המתווה המוצע גובש כבר בספטמבר 2014 (הודעת עדכון מיום 23.9.14). אותה התוכנית שהוכנה כבר לפני כשנה וחצי מונחת גם כעת בפני בית המשפט מבלי שהמשיבים מתחייבים על לוח זמנים להוצאתה לפועל.

6. נזכיר, כי התוכנית העומדת על הפרק אמורה אמנם להגדיל את נפח המים הזורמים לשכונות באמצעות הצינורות הראשיים, אולם היא איננה כוללת הנחת קווי מים נוספים, ובשל כך, גם לאחר מימושה, ידוע לכולי עלמא כי מצוקת המים תיותר על כנה. המשיבה 3, שהינה הגורם המקצועי בשטח, קבעה כי מדובר ב"פתרון חלקי... שכלל לא ברור שיש בו בכדי לענות על הצורך" (סעיף 5 להודעת המשיבה 3 מיום 22.3.15). מומחה מטעם העותרים קבע כי מדובר ב"טיפה בים" (סעיף 17 לחוות הדעת שהוגשה ביום 10.5.15) ובית המשפט הנכבד קבע כי "הפתרון המוצע על-ידי המדינה אינו סוף הדרך. אלא ראשיתה." (החלטה מיום 19.1.15). אלא שאפילו הפתרון המינורי שמוצע על ידי המשיבים רחוק עדיין מיישום.

7. בזמן שהמשיבים גוררים רגליהם ומעכבים את יישום השדרוג הראשוני של ארבעת צינורות המים הראשיים בשכונות, שדרוג אשר היה צריך להתרחש לפני כעשור כדי להתאים את תשתית המים לגודל האוכלוסייה, נמשכת הפגיעה בזכויות היסוד של 80,000 תושבי השכונות הירושלמיות שמעבר לחומה.

8. נזכיר, כי צריכת המים בשכונות עומדת, על פי הערכת המשיבה 3, על 20 מ"ק לנפש לשנה בלבד. כמות זו נמוכה כמעט במחצית מהדרישה המינימאלית שנקבעה על ידי ארגון הבריאות העולמי. הפער אף גדול הרבה יותר אם נשווה את הצריכה בשכונות לצריכה הממוצעת בישראל (לנפש לשנה): 20 מ"ק בשכונות לעומת 70-100 מ"ק בישראל. משמעות

הדבר, כי תשתית המים הקיימת רחוקה מלספק את צרכיהם המינימאליים של התושבים למים וכי זכותם לבריאות נפגעת.

9. נראה, כי יש צורך לשוב ולתאר בפני המשיבים את ההשלכות הקשות של מצוקת המים על חייהם של עשרות אלפי תושבים, ביניהם חולים, נכים, קשישים, נשים הרות וילדים, הסובלים ממחסור יומיומי במים ומהפסקות מים תכופות. בשלושת החודשים האחרונים הוסיף מר ח'דר דעייבס מהאגודה לזכויות האזרח בישראל לתעד את הקשיים עימם מתמודדים התושבים.

א. **ניתוקי מים תכופים**: תושבי השכונות שבנדון סובלים באופן תכוף מניתוקי מים. מהמידע שנאסף על ידי מר דעייבס עולה, כי לפחות פעם בשבוע יש ניתוק מוחלט של המים בחלקים שונים של השכונות, הנע בין מספר שעות למספר ימים, וזאת במיוחד באזורים הגבוהים ובמקומות המרוחקים מהקווים הראשיים. התושבים נאלצים להשתמש בבקבוקים, במים שאגרו או לקנות מכליות מענתא הסמוכה (המקבלת אספקת מים מהרשות הפלסטינית). לעיתים, נאלצים התושבים לעזוב את ביתם עד לחידוש אספקת המים. כך, לדוגמה, מר אבו אחמד דאוד, אב לחמישה ילדים משכונת ראס שחאדה מסר, שביום 3.1.16 לא זרמו בכלל מים במהלך כל היום והלילה. הוא מחזיק בביתו באופן קבוע עשרות בקבוקי מים ודליים מלאים למקרים אלו. עימאד טאווי, תושב ראס שחאדה מסר, כי בחודש נובמבר 2015 היתה הפסקת מים למשך ארבעה ימים והוא נאלץ לקחת את ששת ילדיו, שהקטן בהם בן מספר חודשים, לבית הוריו באבו תור עד שחזרו המים לשכונה. מוחאמד מוחאמד עלי מראס חימיס מסר, כי בחודש נובמבר 2015 היתה בשכונתו הפסקת מים למשך כיומיים והוא נאלץ לקנות מכלית מים מענתא שעלותה 1000 ₪ (1500 ליטר).

ב. **זרם מים חלש**: זרם המים במרבית חלקי השכונות חלש מאד במהלך היום והוא אינו מספיק כדי לבצע פעולות יומיומיות כגון שטיפת כלים, שטיפת רצפה או כביסה. כדי להגביר את הזרם, משתמשים מרבית התושבים במשאבות חשמל לצורך שאיבת המים מהצינורות במהלך הלילה ואגירת המים במכליות המוצבות לצד הבניינים ועל הגגות. התלות הבלעדית במשאבות מחייבת את התושבים לקום במהלך הלילה כדי להפעיל את המשאבה ולוודא שהיא פועלת במהלך הלילה (ירידה בזרם המים או הפסקתו כליל עלולות להרוס את המשאבה). כך, לדוגמה, מר ראמי קרים אל-סלאימה המתגורר בשכונת ראס שחאדה (בסמוך לכביש הראשי שמחבר בין השכונות) מסר, כי תושבי הבניין בו הוא מתגורר עושים ביניהם תורנויות בלילות: בכל לילה דייר אחר בודק בחצות את זרם המים בצינור, מפעיל את המשאבות ובודק במהלך הלילה את זרם המים.

ג. בלילות שבהם המשאבה לא פועלת מסיבה כלשהי או שהיתה הפסקת חשמל ולא ניתן היה לשאוב מים, אין לתושבים אספקת מים כלל והם נאלצים להשתמש בתחליפים (בקבוקי מים או מכליות מים בתשלום) עד שהמשאבה תופעל שוב ויאגרו מספיק מים.

ד. **סיכון בריאותי**: רובם ככולם של התושבים שותים מים ומתקלחים במים שנאגרו במכלי פלסטיק המוצבים לצד הכבישים והבניינים, לעיתים לצד ערימות אשפה. המים תשופים לזיהומים ועלולים לגרום מחלות. בנוסף, המחסור הקבוע והחרף במים מגביל את היכולת לשמור על תנאי תברואה והיגיינה נאותים.

ה. עלויות גבוהות: בנוסף לעלויות החשמל הגבוהות שמשלמים התושבים בגין הפעלת משאבות חשמל מדי לילה, התושבים נאלצים להחליף את המשאבות, שעלותן כ- 700-1000 ₪, מדי כמה חודשים. כמו כן, בעת ניתוקי מים או חשמל ארוכים, קונים התושבים מכליות מים שעלותן כ-1000 ₪ (ל-1500 ליטר).

ו. אגירת מים: בשל המחסור הקבוע במים ותוסר הוודאות היומיומי באשר לזרימת המים, ממלאים התושבים במהלך הלילות בקבוקי מים, דליים וכן את האמבטיה במים כדי לאגור מים לצורך ניקיון הבית, כביסה וצרכים אחרים. כך, מר עימאד טאויל המתגורר בשכונת ראס שחאדה (בחלק העליון של השכונה) מסר, כי הוא מתעורר בין השעות אחת לשתיים בלילה כדי לנצל את העלייה בלחץ המים וממלא מים בדליים ובקבוקים שבהם הם משתמשים לשטיפת הבית ולשטיפת כלים ביום למחרת.

העתק תצהירו של מר ח'דר דעייבס מצ"ב כנספח א'.

תמונות הממחישות את הבעיות שלעיל מצ"ב כנספח ב'.

10. לסיכום, מאז החלטת בית המשפט הנכבד מיום 10.11.15, שבמסגרתה הביע בית המשפט את תקוותו "כי ייעשו צעדים במהלך התקופה", לא ננקט כל צעד על ידי המשיבים לקידום הפתרון שהוצע על ידם. הצעד היחיד בתקופה זו ננקט על ידי העותרים אשר יזמו וערכו לנציגי המשיבים סיור בשכונות דגן ביום 31.12.15 בתקווה לקדם את ההידברות והפעולות בשטח.

לאור כל האמור לעיל, מבקשים העותרים, כי בית המשפט הנכבד יוציא מלפניו צו על תנאי. כמו כן, מתבקש בית המשפט הנכבד ליתן הוראות למשיבים לפעול כדלקמן:

א. להכין באופן מידי לוח זמנים לביצוע עבודת שדרוג ארבעת הצינורות הראשיים ולהתחיל בעבודות הביצוע בדחיפות.

ב. לגבש מתווה שיביא לפתרון ממשי ארוך טווח למצוקת המים בשכונות.

9 בפברואר 2016

אן סוצ'יו, עו"ד
ב"כ העותרים

נספח ב'

תמונות מהשכונות מושא
העתירה

אגירת מים להתמודדות עם המחסור במים והניתוקים התכופים

מילוי מים בכלים שונים במהלך הלילות כשהזרם גובר

תשתית המים המאולתרת בשכונות

